

ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ ಮೊದಲ ಜೀವಿ
‘ಲೈಕಾ’ಳ ನೆನಪು...
 ಶ್ರೀನಿಧಿ ಟಿ ಜಿ

ಲೈಕಾ - ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತ ಪರಿಭ್ರಮಣೆ ನಡೆಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉಪಗ್ರಹವೊಂದರಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಜೀವಿ. ಅಂದಿನ ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟ ನವೆಂಬರ್ 3, 1957ರಂದು ಹಾರಿಬಿಟ್ಟ "ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್ - 2" ಎಂಬ ಉಪಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಆಗಸಕ್ಕೆ ನೆಗೆದ ಲೈಕಾ, ಒಂದು ನಾಯಿ.

ವಿಶ್ವದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಉಪಗ್ರಹ "ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್ - 1" ಹಾರಿಬಿಟ್ಟ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನ ಒಳಗಾಗಿಯೇ ಹಾರಿಸಲಾದ "ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್ - 2"ರ ಏಕೈಕ ಯಾತ್ರಿಯಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೇರಿದ ಲೈಕಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದು ಮಾಸ್ಕೋದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡಾಡಿಯಾಗಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ. ಅಲ್ಪೇನಾ ಹಾಗೂ ಮುಷ್ಕಾ ಎಂಬ ಇನ್ನೆರಡು ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತರಬೇತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತಾದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಯಾನಿಯಾಗಿ ಲೈಕಾಳನ್ನೇ ಆರಿಸಲಾಯಿತು. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ತರಬೇತಿಯ ನಂತರ ಲೈಕಾಳನ್ನು ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟು ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ತೂಕ ಹೊಂದಿದ್ದ ಲೋಹದ ಗೋಳವೊಂದರಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ "ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್ - 2"ರಲ್ಲಿ ಆಗಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜೀವಂತ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಉಪಗ್ರಹವೆಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯೊಡನೆ 113 ಕಿಲೋಗ್ರಾಂ ತೂಕದ "ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್ - 2" 1957ರ ನವೆಂಬರ್ 3ರಂದು ಹಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಂದಿನಷ್ಟು ಮುಂದುವರೆಯದಿದ್ದ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೈಕಾಳನ್ನು ಮರಳಿ ಭೂಮಿಗೆ ಕರೆತರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಜನರ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ್ದ ರಷ್ಯನ್ನರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್ ಉಡಾವಣೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ತನಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮರಳಿಬಾರದ ಪಯಣಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳಿದ ಲೈಕಾ ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್ ಉಡ್ಡಯನದ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವಾರದ ನಂತರ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದಳೆಂದು ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸುಳ್ಳಿನ ಹಿಂದಿನ ರಹಸ್ಯ ಈಗ ಬಯಲಾಗಿದ್ದು, ಲೈಕಾ ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದದ್ದು ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್ ಉಡಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೊದಲ ಕೆಲವು ಘಂಟೆಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳ ಸಮೇತ ದೃಢಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜೀವಂತ ಯಾತ್ರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಅಂತರಿಕ್ಷಯಾನದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರಷ್ಯನ್ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅನೇಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಲೈಕಾಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಹಾರ ಜೆಲ್ಲಿ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು, ಲೋಹದ ಗೋಳದೊಳಗೆ ಲೈಕಾ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಲಾಗಿತ್ತು. ಉಸಿರಾಟದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಇಂಗಾಲದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್‌ಅನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ವಿಶೇಷ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಆಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಲೈಕಾಳ ದೇಹದ ಉಷ್ಣತೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಡಲು ಫ್ಯಾನ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಇತ್ತು. ಉಡ್ಡಯನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೈಕಾಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲೂ ಉಪಕರಣಗಳಿದ್ದವು.

ಈ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಅಂದಿನ ಸೋವಿಯತ್ ಸರ್ಕಾರ ಅತ್ಯಂತ ಗೋಪ್ಯವಾಚ್ಛಿತ್ತು. ಈಗ ಹೊರಬಂದಿರುವ ವರದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ - ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್‌ನ ಪ್ರಯಾಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಐದಾರು ಘಂಟೆಗಳವರೆಗೂ ಲೈಕಾ ಜೀವಂತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅಷ್ಟರೊಳಗೇ ಹೃದಯಬಡಿತದಲ್ಲುಂಟಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್‌ನ ಒಳವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಉಷ್ಣತೆಯಿಂದ ಲೈಕಾಳ ಮರಣ ಸಂಭವಿಸಿತು - ಎಂಬ ಸತ್ಯ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಲೈಕಾಳ ಶವಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾದ "ಸ್ಪುಟ್ನಿಕ್ - 2", ಭೂಮಿಯ ಸುತ್ತ 2570 ಬಾರಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದ ನಂತರ, 1958ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 4ರಂದು ಭೂಮಿಯ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಉರಿದು ಬೂದಿಯಾಯಿತು.

ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಜೀವಂತ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರಿ ಮಾನವರ ಅಂತರಿಕ್ಷಯಾನದ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಗಿಸುವತ್ತ ಮಹತ್ವದ ಮುನ್ನಡೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಲೈಕಾಳನ್ನು ರಷ್ಯಾ, ರುಮೇನಿಯಾ, ಪೋಲೆಂಡ್, ಅಲ್ಬೇನಿಯಾ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ಅಂಚೆಚೀಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಗೌರವಿಸಿದವು. ಅಂತರಿಕ್ಷಯಾನಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿದ್ದದ್ದು ಕೆಲವೇ ಘಂಟೆಗಳಾದರೂ ಕೂಡ ಅಂತರಿಕ್ಷಯಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಲೈಕಾಳ ಹೆಸರು ಚಿರನೂತನವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

